

Emri i Lëndës : Hyrje në Gjuhësi							
Kodi	Tipi	Semestri	Leksione (orë/javë)	Seminare (orë/javë)	Lab (orë/javë)	Kredite	ECTS
ELL 104	A	Pranverë	3.00	0.00	0.00	3.00	5.00
Lektori		Neliada Memushaj, Msc					
Asistenti							
Gjuha e kursit		Anglisht					
Niveli i lëndës		Bachelor					
Përshkrimi		Ky kurs është një hyrje në teorinë dhe metodologjinë e lingistikës, që është studimi shkencor i gjuhës. Studentët do të mësojnë rreth degëve kryesore dhe aplikimeve të lingistikës -fonetikën, fonologjinë, morfologjinë, sintaksën dhe semantikën -duke eksploruar natyrën komplekse të gjuhës së njeriut nga perspektivat biologjike dhe shoqërore. Ne do ta shikojmë diturinë e gjuhës si një element të njohjes së njeriut, dhe do të zhvillojmë aftësitë e nevojshme për të analizuar dhe kuptuar të dhënat lingvistike bazë.					
Objektivat		Ky kurs do t'i konsiderojë gjuhët si sisteme të strukturuar të formës dhe kuptimit, duke patur parasysh gjithashtu aspektet biologjike, psikologjike, kulturore dhe shoqërore të gjuhës dhe përdorimit të saj. Kjo pjesë e Studimit të Gjuhës do të fokusohet në marrëdhënien ndërmjet gjuhës dhe edukimit.					
Konceptet Kryesore		-Fonemat -Fonologjia -Morfologjia -Sintaksa -Semantika -Pragmatika -Gjuha dhe Kultura					
Programi i Lëndës							
Java	Tema						
1	Hyrje në disiplinën e Gjuhësisë. Çfarë është gjuha? Njohuri gjuhësore. Krijimtaria e njohurive gjuhësore. Performanca gjuhësore. Zhvillimi i gramatikës. Gjuha dhe Mendimi.						
2	Fonetika: Tingujt e gjuhës. Segmentet e zërit. Identiteti i tingujve të folurit. Alfabeti fonetik. Fonetika artikuluese. Klasat kryesore fonetike. Toni dhe Intonacioni. Simbolet fonetike dhe korrespondenca drejtshkrimore. "Fonetika" e gjuhëve të shenjave.						
3	Fonologjia. Shqiptimi i morfemave. Shembuj të alomorfëve. Fonemat: Njësitë fonologjike të gjuhës. Ilustrimi i alofonëve. Shpërndarja plotësuese. Karakteristikat dalluese të fonemave. Rregullat e Fonologjisë. Funkcioni i rregullave fonologjike. Fonologjia prozodike. Stresi i fjalës. Fjalë dhe fraza. Intonacioni. Kufizimet vijuese të fonemave. Boshllëqe leksikore. Pse ekzistojnë rregullat fonologjike? Analiza Fonologjike.						
4	Ushtrime të zgjedhura nga Fonetika dhe Fonologjia						
5	Morfologjia: Fjalët e gjuhës. Fjalët e përmbajtjes dhe fjalët funksionale. Morfemat: Njësitë Minimale të Kuptimit. Diskretiteti i morfemave. Morfema të lidhura dhe të lira. Rrënjët dhe kërcellet. Rregullat e fjalëformimit. Morfologjia derivative. Morfologjia e lakimit. Struktura hierarkike e fjalëve. Rregulla Produktiviteti. Procese të tjera morfologjike. Morfologjia e gjuhës së shenjave. Analiza morfologjike: Identifikimi i morfemave.						
6	Sintaksë. Çfarë bëjnë rregullat sintaksore? Struktura e fjalisë. Frazat dhe testet e frazave. Kategoritë sintaksore. Diagramat. Paqartësitë strukturore. Varësia e strukturës së rregullave. Sintaksa e gjuhës së shenjave.						
7	Morfologji dhe Sintaksë ushtrime të zgjedhura						
8	Provim Gjysmëfinal						

9	Semantika: Rregulla semantike. Rrënja kulturore e semantikës. Formalizimi i "kuptimit". Metafora dhe idioma. Semantika leksikore. Teoritë e kuptimit të fjalës. Marrëdhëniet leksikore. Veçoritë semantike. Baza njohëse e transferimit semantik dhe ndryshimit semantik. Kuptimi dhe ndërveprimi: Dimensionet e deixis: hapësirë, kohë, person, mirësjellje.
10	Pragmatika. Përemrat dhe fjalët e tjera deiktike. Konteksti i situatës. Konteksti gjuhësor. Implikim. Konteksti i ligjërit. Veprat e të folurit dhe interpretimet. Pragmatika dhe mësimi i fjalëve. Varësia nga konteksti dhe kallëzuesit e shijes personale.
11	Ushtrime të përzgjedhura nga Semantika dhe Pragmatika
12	Përvetësimi i gjuhës. Përvetësimi i gjuhës së parë: Si fëmijët mësojnë gjuhën. Zhvillimi i prodhimit dhe të kuptuarit të të folurit. Biseda prindërore dhe Babytalk. Imitim, mësim i rregullave dhe korrigjimi. Mësimi i fjalëve abstrakte. Kujtesa dhe logjika në mësimin e gjuhës.
13	Gjuha dhe shoqëria. Dialektet. Dallimet fonologjike. Dallimet leksikore. Dallimet sintaksore. Dialektet sociale. Gjuhët në Kontakt. Lingua Francas. Gjuhët e kontaktit: Pidgins dhe Creoles. Dygjuhësia. Gjuha dhe Arsimi. Metodatat e mësimdhënies në gjuhën e dytë. Gjuha në përdorim.
14	Prezantimi i projekteve të studentëve
15	Përsëritje dhe praktikë për provimin final
16	Provim Final
Parakushtet	Studenti duhet të frekuentojë lëndën në masën minimale prej 75%.
Literatura	<ul style="list-style-type: none"> • Dawson, H., & Phelan, M. (2016). Language files: Materials for an introduction to language and linguistics,(12th edition), Columbus The Ohio State University Press • Fromkin, V., Rodman, R., & Hyams, N. (2013). An introduction to language, (10th edition), Cengage Learning.
Referenca të tjera	<ul style="list-style-type: none"> • Fasold, R. W., & Connor-Linton, J. (Eds.). (2014). An introduction to language and linguistics. Cambridge University Press.
Rezultatet e Lëndës dhe Kompetencat	
1	Studentët njihen me konceptet themelore të gjuhësisë
2	Studentët pajisjen me njohuritë bazë mbi disiplinat mikro - gjuhësore
3	Studentët ndërgjegjësohen mbi çështjet gjuhësore dhe zgjidhjen e ushtrimeve për çdo nëndisiplinë
4	Studentët fitojnë kompetencë dhe aftësi të plota në dallimin mes disiplinave
5	Studentët aftësohen në analizën dhe gjykimin e hollë në çështjet mikro - gjuhësore

Mënyra e Vlerësimit të Lëndës			
Notat e Ndërmjetme	Sasia	Përqindja	
Gjysmë finale	1	25	
Kuize	0	0	
Projekte	1	25	
Projekte semestrare	0	0	
Punë laborator	0	0	
Pjesëmarrja në mësim	1	10	
Kontributi i notave të ndërmjetme mbi vlerësimin final		60	
Kontributi i provimit final mbi vlerësimin final		40	
Total		100	
Ngarkesa ECTS (Në Bazë të Ngarkesës së Studentit)			
Aktivitetet	Sasia	Kohëzgjatja (orë)	Ngarkesa Totale (orë)
Kohëzgjatja e kursit (Duke përfshirë edhe javën e provimeve : 16x Orët totale të kursit)	16	3	48
Orët e studimit jashtë klase (Parapërgatitje, Praktika etj)	14	3	42
Detyra	1	4	4
Gjysmë finale	1	6	6
Provimi final	1	10	10
Të tjera	4	3	12
Ngarkesa totale e orëve			122
Ngarkesa totale e orëve / 25 (orë)			4.88
ECTS			5.00